

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra sociální a charitativní práce

Bakalářská práce

ŽITÉ KŘESŤANSTVÍ
V SOCIÁLNÍ PRÁCI

(Reflexe „anonymního křesťanství“ v sociální práci)

Vedoucí práce: doc. Jindřich Šrajec, Dr. theol.
Autor práce: Karolína Koubová
Studijní obor: Sociální a charitativní práce
Forma studia: Prezenční
Ročník: 3.

2021

Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Jméno .....

Příjmení .....

Datum: .....

Podpis: .....

Poděkování:

Tímto děkuji vedoucímu mé bakalářské práce doc. Jindřichu Šrajerovi, Dr. theol. za odborné rady a cenné připomínky. V neposlední řadě též za trpělivost a všechn věnovaný čas, který mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Obsah

ÚVOD	5
1 PODSTATNÉ CHARAKTERISTIKY KŘESŤANSTVÍ.....	7
1.1 Stručný dějinný pohled na vznik křesťanství	8
1.1.1 Rozšíření křesťanství do celého světa	8
1.1.2 Cesta k podstatě křesťanství.....	9
1.1.3 Přitažlivost křesťanství.....	9
1.2 Křesťanství jako láskyplný vztah	9
1.2.1 Pozvání člověka do vztahu lásky.....	10
1.2.2 Realizace povolání člověka k lásce	11
2 JEŽÍŠ KRISTUS JAKO EXEMPLÁRNÍ ČLOVĚK.....	12
2.1 Význam jména Ježíš a přídomek Kristus	12
2.2 Podstata Ježíšovy exemplarity.....	13
2.3 Ježíš Bohočlověk: Tajemství inkarnace	14
2.3.1 Slovo se stalo tělem.....	14
2.4 Ježíšův život a učení.....	15
2.4.1 Ježíšovo veřejné působení	15
2.5 Ježíšova inspirace pro sociální práci	17
3 ANONYMNÍ KŘESŤANSTVÍ V SOCIÁLNÍ PRÁCI.....	19
3.1 Podstata anonymního křesťanství.....	20
3.1.1 Zákon jako přirozenost lidského svědomí	21
3.2 Principy sociální práce	22
3.3 Anonymní křesťanství v praxi sociální práce.....	24
3.3.1 Motiv nezištnosti	26
3.4 Žitý rozměr křesťanské víry	26
3.4.1 Diakonie a charita.....	28
ZÁVĚR.....	30
SEZNAM LITERATURY	32
SEZNAM ZKRATEK.....	35
ABSTRAKT.....	36

ÚVOD

Křesťanství je v základu naší kultury, která se vyznačuje propracovaným sociálním systémem, který se snaží napomáhat člověku v nouzi. Nejde však jen o instituční pomoc, nýbrž především o osobní nasazení mnohých, kteří se v této oblasti angažují na základě osobního přesvědčení. Podstatou křesťanství je živý vztah s Bohem, který je láska. Zřetelným výrazem tohoto vztahu je láska k bližnímu - nezištná pomoc potřebným. Mohou tuto lásku realizovat i ti, kteří křesťanskou víru přímo nesdílejí? Odpověď na tuto otázku lze hledat při pohledu na praxi. Jak této praxi však rozumět a jakou roli v tom hraje křesťanství, resp. křesťanská víra? Cílem této práce je na formulované otázky nalézt odpověď, a to především s ohledem na praxi sociální práce, v níž je pomoc bližnímu ústřední kategorií.

První kapitola předkládané práce nabídne stručnou reflexi podstaty křesťanské víry. Nejprve shrnu důležité dějinné události, které měli na podoboru křesťanství značný vliv. Následně se zaměřím na podstatu křesťanství, kterou tvoří láskyplný vztah Boha k člověku a člověka k Bohu, jak to vyjadřují slova apoštola Jana „Bůh je láska, a kdo zůstává v lásce, v Bohu zůstává a Bůh v něm“ (1 J 4,16). Lásku zde pojímám jako první hnací sílu, která má jádro v Bohu. Skrze lásku jsme nabádáni k velkorysému nasazování ke spravedlnosti, nezištné pomoci a k bliženecké lásce. Křesťanství vychází ze zjevené, nekonečné Boží lásky, která se dala člověku definitivně poznat v jeho jednorozeném synu Ježíši Kristu.

Druhá kapitola ve stručnosti přiblíží základní pilíř křesťanské víry - lásku, jako ztělesněný způsob Boží přítomnosti v dějinách lidstva, kterou představuje Ježíš. Očekávaný, Bohem zaslíbený Mesiáš, který svou spásnou smrtí na kříži vysvobodí svůj lid z otroctví. Důkazem oprávněnosti Kristova mesiášství je jeho zmrtvýchvstání. Křesťané vnímají Kristovo zmrtvýchvstání jako skutečnou událost, dosvědčenou učedníky, kteří se se vzkříšeným Ježíšem setkali. Víra ve zmrtvýchvstání je tedy historickou skutečností (1 K 15,3-7). Bohočlověk Ježíš Kristus, je vzorem příkladného člověka. Přišel, aby sloužil, solidárně soucítil s ubohými a hříšnými. Lidským způsobem předložil člověku podstatu lidského poslání. Položil základní kámen vzorům nezištné pomoci, které se později staly ústředním motivem sociální práce.

Třetí kapitola se bude zamýšlet nad obsahem pojmu „anonymní křesťanství“, který formuloval významný německý teolog 20. století Karl Rahner. Dotýká se přitom objasnění podstaty lidského bytí. Rahner pojímá milost jako vrozenou lidskou dispozici

obsaženou v každé osobě bez ohledu na náboženské přesvědčení. Sjednocuje milost s přirozeností. Skrze dobré svědomité jednání má člověk přirozenou možnost oslavovat své lidství láskyplnou pomocí druhým. Ve zde předloženém konceptu anonymního křesťanství nabídnu možnou odpověď na předestřené otázky po motivaci nevěřících lidí k nezištné lásce potřebným. K naplnění cíle mé práce vede také rozpracování základních křesťanských principů obsažených v praxi sociální práce, které mohou být realizovány bez ohledu na to, zda se někdo považuje za „věřícího“ či „nevěřícího“.

1 PODSTATNÉ CHARAKTERISTIKY KŘESŤANSTVÍ

Křesťanství řadíme mezi tzv. monoteistická náboženství. Název křesťanství vychází z titulu *Christos*, což je řecký překlad hebrejského *Mašiach*. Tento titul označuje pomazaného, Bohem přislíbeného Spasitele. Vykoupí hříchy světa a usmíří Boha s člověkem spásným obětováním se na kříži. Pojem křesťané bylo prvně užito pro označení Ježíšových stoupenců v Antiochii (srov. Sk 11,26).

Hlavním knihou křesťanství je Písmo svaté, Bible z řeckého ta *biblia* – kniha. Skládá se ze dvou částí. Ze Starého zákona, jenž má společný kořen s judaismem a Nového zákona, kde je ve čtyřech evangeliích popsán život, učení a zmrtvýchvstání Ježíše Krista. Dále jsou to Skutky apoštolů. Na ně navazují epištoly – dopisy apoštolů adresované souvěrcům a přátelům. Poslední knihou Nového zákona je Zjevení Janovo.¹ Původcem Bible je Bůh sám. Slovo v ní obsažené je Boží slovo adresované člověku (srov. J 20,31; 2 Tm 3,16; 2 P(t) 1,19-21; 3,15-16).²

Při úvahách o křesťanství musíme brát v potaz jeden zásadní a nevyhnutelný fakt. Člověk směřuje k věcem poznatelným svými smysly, pomocí kterých si vytváří svět, ve kterém chce žít. V tomto prostoru lidského poznání se ale Bůh neobjevuje. Bůh stojí zcela mimo poznání a chápání člověka. Je absolutně neviditelnou bytostí, a proto vždy zůstává mimo zorné pole člověka. Ratzinger nazývá tento fakt nekonečnou propastí mezi Bohem a člověkem. Člověk musí změnit své myšlení, nepodléhat pouze iluzi viditelného. Jedině tak může poznat, jak slepý by omezeným poznáním byl k sobě i ke světu. Vyznáním víry, slovem *credo* - věřím, propast mezi viditelným a neviditelným světem přijímá. Vstupuje do tajuplného prostoru pomoci celoživotního obrácení. Jedině tak můžeme poznat, co znamená: Věřím.³

---

¹ Srov. TŮMA, J. *Sociální práce a nová náboženská hnutí*, s. 12.

² Srov. Druhý vatikánský koncil, *Dei Verbum*, 11.

³ Srov. RATZINGER, J. *Úvod do křesťanství*, s. 16.

1.1 Stručný dějinný pohled na vznik křesťanství

Počátek křesťanství se pojí s osobou Ježíše Krista, Bohočlověka. Ježíš hlásal příchod Božího království, uzdravoval nemocné, těšil trpící, sytil hladové, křísil mrtvé, vymítal démony z posedlých. Byl ukřižován a třetího dne vstal z mrtvých. Po svém zmrtvýchvstání se učedníkům opakovaně zjevoval. Po jeho nanebevstoupení byl na učedníky a Ježíšovu matku Marii seslán Duch svatý, čímž vznikla církev, společenství věřících v Krista.

1.1.1 Rozšíření křesťanství do celého světa

První židokřesťanská komunita byla složená z Židů, kteří poznali, že Ježíš byl přislíbeným Mesiášem. To vedlo k rozporům s představiteli Židů striktně se držících vytyčených hranic Mojžíšova zákona. Příchodem helénistů, řecky mluvících Židů z diaspory, kteří hlásali spásu pro všechny, nikoli pouze pro Židy a relativizovali postoje, jenž byly pro Židy stěžejní, je označována jako druhá etapa křesťanství. Spor byl završen ukamenováním nejvýznamnějšího představitele helénistů Štěpána a jejich vyhnáním z Jeruzaléma, které ale paradoxně způsobilo rozšíření křesťanství dále do světa.⁴

Proto hrají helénisté v rozmachu křesťanství nezanedbatelnou roli. Kam přišli, tam šířili Kristovo poselství. Jako první překonali etnicko-náboženskou bariéru, totiž vztah k Samařanům, čímž se křesťanská komunita plně otevírá i ne-Židům.⁵

První století křesťanství jsou spojena s pronásledováním křesťanů. Byli souzeni jako rouhači. Pronásledování křesťanů za účelem jejich vymýcení bylo však neúspěšné ze dvou důvodů. Prvním důvodem bylo, že křesťané s nadšeným vydáním se Ježíšovi a svědectvím svých skutků strhávali ostatní k víře v Krista. Rozšířili se tak až na Blízký východ. Druhým důvodem bylo, že jeden z hlavních vůdců pronásledování křesťanů se cestou do Damašku setkal se zmrtvýchvstalým Ježíšem a z Boží milosti se stal křesťanem – učitelem národů, apoštolem Pavlem.⁶ Absolvoval misijní cesty po Malé Asii a Řecku, kde založil mnoho křesťanských obcí, o které pečoval. Když je musel za účelem cestování do jiných oblastí opustit, psal jim dopisy. Z dochovaných listů se staly části Nového zákona.⁷

---

⁴ Srov. MACKERLE, A. *Bible. Mnoho hlasů, jedno slovo*, s. 75-76.

⁵ Tamtéž, s. 76.

⁶ Srov. TOMKINS, S. *Stručné dějiny křesťanství*, s. 18-19.

⁷ Srov. TOMKINS, S. *Stručné dějiny křesťanství*, s. 18-19.

1.1.2 Cesta k podstatě křesťanství

V prvotních církevních obcích se záhy rozhořel závažný spor, zdali jsou křesťané povinni podstoupit obřízku. Jejím podstoupením by se navrátili k předkřesťanskému zákonu a odvraceli se tak od Ježíše. Rozřešení přinesl až jeruzalémský koncil roku 48, který rozhodl, že obřízka nutná není. Tento okamžik je vnímán jako konec doby, kdy je křesťanství vnímáno coby odnož židovství. Rozhodnutím jeruzalémského koncilu „se v samém lůně křesťanství prosadila myšlenka, že víra spočívá více ve vztahu k Bohu než v dodržování rituálních předpisů.“⁸ Nově vzniklá církev otevírá své brány všem. Tak se křesťanství, jež umožňuje hledání stejného Boha lidem z rozdílných prostředí, stává jediným náboženstvím, které sjednocuje různé kultury.

1.1.3 Přitažlivost křesťanství

Křesťanské učení podložené četným svědectvím žité víry za strany pronásledovaných křesťanů se stává přitažlivé také tím, že se skrze Ježíšovy učedníky a následovníky dějí četná znamení a zázraky (srov. Sk 2,43). Ježíšovi učedníci naplnění Duchem svatým (srov. Sk 2,4) podle Ježíšova vzoru pokračovali ve službě pokorné lásky a nezištné pomoci druhým. První křesťané prodávali své majetky, rozdávali peníze potřebným, dělili se o jídlo, uzdravovali nemocné a křtili ve jménu Páně. „Chválili Boha a byli všemu lidu milí“ (Sk 2,47). Tím získávali mnohé pro víru.

1.2 Křesťanství jako láskyplný vztah

Na cestě k plnějšímu pochopení podstaty křesťanství lze vyjít z verše v 1. Janově listě: „Bůh je láska, a kdo zůstává v lásce, v Bohu zůstává a Bůh v něm“ (1 J 4,16). Je zde předestřen obraz (podstata) Boha a obraz, resp. povolání člověka, jádro křesťanské existence. Jan tento verš započíná souhrnnou formulací křesťanského přesvědčení „Také my jsme poznali lásku, kterou Bůh má k nám, a věříme v ni“ (1 J 4,16). Tímto způsobem lze vyjádřit nejzásadnější rozhodnutí v životě křesťana. Na počátku křesťanství, jak připomíná papež Benedikt XVI., tak nestojí nějaké etické rozhodnutí, nýbrž vztah, zaslíbení. Jde zde o přímé setkání s Oným neviditelným, který člověku otevírá nekonečný obzor jeho života.⁹

⁸ TOMKINS, S. *Stručné dějiny křesťanství*, s. 21.

⁹ Srov. BENEDIKT XVI. *Deus caritas est*, 1.

1.2.1 Pozvání člověka do vztahu lásky

Vírou či nevírou odpovídáme na Boží pozvání do vztahu lásky. Není víry bez lásky. Taková víra by byla jen pouhou projekcí našich snů, přání ale také obav a strachů.¹⁰ Byla by jako sůl, co pozbyla své slanosti (srov. Mt 5,13).

Láska-*caritas* je mimořádnou a prvotní hnací silou pravého rozvoje každé lidské osoby a tak i celého lidstva. Síla, která má jádro v Bohu, skrze kterou jsme nabádáni k velkorysému a odvážnému nasazování ke spravedlnosti.¹¹ Člověk je stvořen k obrazu Božímu (srov. Gn 1,27). Slovo užitě v hebrejském znění písma, v českém překladu neznamena pouze obraz, nýbrž také stín. Stín, který vrhá Bůh na člověka je stínem lásky, ve kterém byl stvořen a v kterém má přebývat. Je-li tomu tak, je člověk člověkem, v opačném případě ztrácí onu podobnost s Bohem a stává se pouhým živočichem.¹²

Z pohledu křesťanství není Bůh člověku nikdy vzdálen. Je mu naopak vždy velmi blízko. Bůh se dává člověku poznat již od počátku. Činí tak skrze stvořitelské dílo. Připomíná se slovy proroků a rozličnými znameními a divy v dějinách izraelského lidu. Bůh se zjevuje lidstvu, člověku proto, aby jim dal poznat smysl bytí. Zjevení z latinského *revelatio* či řeckého *apokalypsis* znamená určité odhalení něčeho, co bylo dosud skryto.¹³ Vrcholným způsobem se pak v plnosti celého zjevení dává Bůh poznat člověku v osobě Ježíše Krista. Dal jim příležitost zakoušet svou lásku a rovněž je k lásce povolal.¹⁴

Z výše řečeného vyplývá, že veškerá křesťanská nauka, ať už jde o mravní povinnosti, hledání pravdy či náměty na podobu naděje, vychází z poznání Bohem zjevené nekonečné lásky. Bůh celé své stvoření tvoří dobrotou, laskavostí, milostí a láskou. Ukazuje tak svou stálost, věrnost a Pravdu. On je sama Pravda, proto se lze na ní spolehnout a plně jí důvěřovat (srov. 1 J 1,5-6; 2 S 7,28). Tím, že Bůh poslal na svět svého syna, právě prokázal jednak svou nekonečnou lásku, ale také to, že Ježíš vydal svědectví pravdě k mání všem lidem na zemi (J 18,37).¹⁵ „V pravdě láska poznává osobní a současně veřejnou dimenzi víry biblického Boha, který je současně Agapé i Logos-láska i pravda.“¹⁶

---

¹⁰ Srov. HALÍK, T. *Chci, abys byl*, s. 44.

¹¹ Srov. BENEDIKT XVI. *Caritas in veritate*, 1.

¹² Srov. Dostupné na: <https://plzen.rozhlas.cz/stvoreni-cloveka-genesis-5>.

¹³ Srov. *Caritas et veritas*, s. 24-25.

¹⁴ Srov. Druhý vatikánský koncil, *Dei verbum*, 2.

¹⁵ Srov. Katechismus katolické církve, dále jen KKC, 160-215.

¹⁶ BENEDIKT XVI. *Caritas in veritate*, 3.

1.2.2 Realizace povolání člověka k lásce

Láska, která je v základu křesťanské víry, není abstraktním pojmem. Dovolává se reálného naplnění v postojích lásky k Bohu, k sobě samému a k bližním. Láska je v tomto ohledu nedělitelná. Připomíná to i největší a stěžejní přikázání: „Miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, celou svou duší, celou svou silou a celou svou myslí“ a, Miluj svého bližního jako sám sebe.“ (L 10,27). Bůh ač sám neviditelný se chce zjevovat skrze konkrétní činy lásky. Připomenout zde lze i slova evangelisty Jana, když někdo tvrdí, že miluje Boha a přitom nenávidí svého bratra, je lhář. Když nemiluji bližního, kterého vidím, nemohu milovat Boha, kterého nevidím (srov. 1 J 4, 20).

Křesťanství, které je postaveno na Lásce, tak není a nemůže být náboženstvím výkonu, ani nemůže vést k sebezahleděnosti a sebestřednosti. S oběma nepatřičnostmi se ovšem v dějinách křesťanství setkáváme. Poměrně dlouho se v rámci křesťanství prosazoval důraz na to, aby lidé konali skutky blíženecké lásky jen proto, aby unikli Božím trestům a zasloužili si nebe. Anselm Grün připomíná, že toto chybné pojetí vedlo k tyranizování sebe samého. Člověk si ukládal stále více úkonů a povinností vůči druhým a tím si vykupoval své špatné svědomí.¹⁷ Upozorňuje však i na převážně dnešní problém, kterým je přílišná koncentrace člověka na sebe, jeho sebestřednost. Teologie minulého století hovořila o sebezahledění jako o pýše, domýšlivosti či dokonce jako o nenávisti k Bohu, jelikož lásku, kterou nám dal, se zdráháme předávat.¹⁸ Slovy A. Grúna: „Ten, kdo krouží jen kolem své seberealizace, zůstane osamělý, izolován od lidí. Protože se už nepřibližuje k ostatním lidem a nezajímá se o ně, nestará se brzy nikdo ani o něho. Protože on sám se k nikomu nepřikloní, ani k němu se nikdo nepřikloní, i když po tom tolik touží. Tak se odděluje od života.“¹⁹ Naplňují se zde mimo jiné slova apoštola Jana „kdo nemiluje, zůstává ve smrti“ (1 J 3,14).

---

¹⁷ Srov. GRÜN, A. *Bud' dobrý sám k sobě*, s. 81-86.

¹⁸ Srov. HERMAN, P. O. *Základní otázky katolické víry*, s. 78.

¹⁹ GRÜN, A. *Bud' dobrý sám k sobě*, s. 85-86.

2 JEŽÍŠ KRISTUS JAKO EXEMPLÁRNÍ ČLOVĚK

Bůh celé své stvoření tvoří láskou a milostí. Je věčným pramenem lásky, který člověka nikdy nezavrhne, činí ho svobodným pro všechna svá rozhodnutí. Člověk „na samém počátku dějin však zneužil z návodu Zlého své svobody, povstal proti Bohu a zatoužil dosáhnout svého cíle mimo Boha.“²⁰ Skrze tento prvotní hřích člověka, vešla do světa smrt, která zasáhla celé lidstvo. Jako se jediné provinění stalo odsouzením pro všechny, tak i jediný poslušný člověk, Ježíš Kristus, přinesl ospravedlnění, jež vrací život všem (srov. Ř 5,18-20). Bůh dal tak lidstvu opět možnost stát se Jeho obrazem. Jednorozený syn pravého Boha sestoupil z nebe, trpěl, byl ukřižován, stal z mrtvých, aby usmířil Boha s člověkem. Obnovil a sjednotil vše na nebi i na zemi (srov. Ef 1,10). Lidským způsobem zjevil člověku vůli Jeho Otce. Ježíš svým životem, učením a příkladným zalíbením v nejnepatrnějších, lidstvu konkrétně ukázal podstatu lidského poslání. Člověk je více člověkem, když se od sebe vzdaluje a přiklání se k bližnímu. Tímto Ježíš položil základní vzory nezištné pomoci bližnímu, které se stali ústřední kategorií praxe sociální práce.

2.1 Význam jména Ježíš a přídomku Kristus

Jméno Ježíš bylo jak ve starozákonní době, tak i v době Ježíšova života běžné a často užívané. Ježíš však dostává přídomek Kristus.²¹ Je to na pokyn anděla Páně, který ve snu uděluje Ježíšovu opatrovníkovi Josefovi: „Dáš mu jméno Ježíš; neboť on vysvobodí svůj lid z jeho hříchů“ (srov. Mt 1,21). Mělo se tak naplnit to, co řekl Hospodin ústy proroka Izajáše „Hle, dívka počne a porodí syna a dá mu jméno Immanuel (to je S námi Bůh).“ (Iz 7,14). Jméno Immanuel je předkládáno i v Matoušově evangeliu proto, aby se zvýraznilo Ježíšovo poslání, které přišel vykonat. Ze stejného důvodu klade důraz na slova pozdravu archanděla Gabriela evangelista Lukáš (srov. L 1, 28). Ježíšovo jméno vystihuje Božího Syna, který přináší spásu. „V nikom jiném není spásy; není pod nebem jiného jména, zjeveného lidem, jímž bychom mohli být spaseni“ (Sk 4,12).

---

²⁰ Druhý vatikánský koncil, *Gaudium es spes*, 13.

²¹ Srov. LOCHMAN J. M. *Krédo-základny ekumenické dogmatiky*, s. 89-90.

Přídomek Kristus „Christos“-překlad hebrejského slova „mašiach“ - kterým je Ježíš označován, znamená „pomazaný.“ Pomazání bylo spojené se svěcením kněží, proroků a především králů. Mesiáš měl být nositelem eschatologických nadějí pro svůj lid. Zvláště v dobách útlaku dostává mesiášství soteriologické a politické rozměry. Spojují se s ním očekávání vítězství proti utlačujícímu nepříteli. Ježíš Nazaretský se ale k označení „mesiáš“ s jeho politickým obsahem stavěl velmi zdrženlivě (srov. Mk 14,62). Ježíšovo mesiášství bylo uskutečněno v boji proti hříchu a ve službě potřebným. Toto nové pojetí mesiášství bylo především důvodem nepochopení Ježíšova poslání a také vysvětlením, proč Ježíš sám toto pojmenování neužíval. Ježíš kraluje nikoli mečem, ale láskou a spravedlností.²² Odhaluje obsah mesiášství ve své transcendentní totožnosti. Sestoupil z nebe (srov. J 3,13) jako Vykupitel: „Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé“ (Mt 20,28).

2.2 Podstata Ježíšovy exemplarity

Ježíš žil život jako běžný, chudý izraelita své doby. Byl členem židovské obce věřících. Modlil se, jedl a pil s nimi. Smál se i plakal, cítil radost i smutek, lásku i bolest jako každý člověk. Byl jedním z lidu a podobný jim ve všem lidském, kromě hříchu.²³

Pavel v listech Filipským apeluje na lid, ať žijí v takovém smýšlení, jaké bylo v Kristu Ježíši. Ať považují druhého za přednějšího než sami sebe. Ať mají prvně na mysli to, co slouží druhým, ne sobě (srov. F(p) 2,1-5). Tento princip má hluboký význam. Člověk je totiž nasměrován v pravdě k druhému, a tím i k Bohu. Člověk se stává více sám sebou, čím více ze sebe vychází. Ježíš Kristus vyšel ze sebe a právě proto a jedině tak je skutečným a jediným exemplárním člověkem. Svým životem překračuje hranice lidského bytí.²⁴ Ten, kdo dokonalého Krista následuje, stává se více člověkem.²⁵

---

²² Srov. LOCHMAN, J. M. *Krédo-základny ekumenické dogmatiky*, s. 85-86.

²³ Srov. Druhý vatikánský koncil, *Gaudium es spes*, 22.

²⁴ Srov. RATZINGER, J. *Úvod do křesťanství*, s. 154.

²⁵ Srov. Druhý vatikánský koncil, *Gaudium es spes*, 41.

Ježíš svým obětavým a nesobeckým životem zjevil člověku Boží charakter, Lásku. Jak připomínají evangelia „jeho dobrovolná smrt na golgotském kříži se stala důkazem, že nesobecká láska je hlavním principem Boží vlády nad celým vesmírem.“²⁶ Svým životem dokázal, že je možné dodržovat Boží slovo. Stejně tak i Adam s Evou byli s to jej dodržovat, rozhodli se však žít svévolně, odloučení od Zdroje života, nezávisle na Stvořiteli, a proto zemřeli. Jen díky Ježíšově oběti mohou lidé opět získat věčný život.²⁷

2.3 Ježíš Bohočlověk: Tajemství inkarnace

Pro křesťany ze židovství byl Ježíš vykupitelem Mesiášem, Synem člověka. Pro Řeky však byl tento pojem poněkud nesrozumitelný. Namísto semitského „Syn člověka“ proto použili pro Ježíše termín „božský člověk-Bohochlověk.“²⁸

Ježíš byl již od počátku jedno s Bohem (srov. J 10,30). Byl počat z Ducha svatého a narozen z Marie panny, tím se stal také lidskou bytostí. Tajemství vtělení Božího syna nespočívá ve smíšení lidství a božství, ani v představě, že byl Ježíš z části Bůh a z části člověk. Bohočlověk znamená, že jsou v jedné Osobě plně obsaženy dvě přirozenosti, lidská a božská. Tento stav se v christologii nazývá „hypostatickou jednotou.“²⁹ Jak předkládá Apoštolské vyznání víry, Ježíš byl zrozený ne stvořený, v jedné podstatě s otcem. Kristova lidská vůle je podřízena vůli všemohoucího Otce (srov. J 6,38). Svým životem Ježíš lidsky zobrazuje božský způsob jednání (J 14, 9-10).

2.3.1 Slovo se stalo tělem

Prostřednictvím Ježíše Krista oznamuje Bůh tajemství své vůle. Boží syn sestoupil z nebe, pro naši spásu, aby smířil Boha s člověkem. „Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi. Spatřili jsme jeho slávu, slávu, jakou má od Otce jednorozený Syn, plný milosti a pravdy“ (J 1,14).“ Slovo se vtěluje, stává se hmatatelnou skutečností světa, Boží království je dosvědčováno a zpřítomňováno tělesným způsobem.“³⁰ Slovo se stává tělem, aby byla zjevena pravda o Jeho lásce. „Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný“ (J 3,16).

---

²⁶ THOMAS, J. D. *Ten který přichází* s. 7.

²⁷ Srov. Tamtéž, s. 9.

²⁸ Srov. RATZINGER, J. *Úvod do křesťanství*, s. 138.

²⁹ Srov. Dostupné na: <https://www.gotquestions.org/Cesky/Jezis-Bohoclovek.html>.

³⁰ ŠIMR, K. *Trojí diakonie*, s. 18.

Věčný život Boha se v Kristu zjevuje jako Slovo života, které je slyšet, vidět, rukou se ho lze dotknout (srov. 1 J 1,1-2). Slovo se stává tělem jako vzor svatosti „Vezměte na sebe mé jho a uče se ode mne, neboť jsem tichý a pokorného srdce“ (Mt 11,29). Bůh tvoří vše svým Slovem a moudrostí. Skrze starozákonní proroky, kteří dar proroctví přijali od téhož Slova a předpovídají Jeho příchod v těle, připravuje cestu evangeliu. Naplňuje příslib, který dal po pádu prvních lidí do hříchu. Bůh chce, aby člověk, lidstvo poznali skrze Krista pravdu a byli spaseni (1 Tm 2,4). Jak připomíná koncilní dokument *Dei verbum*: „Proto Kristus Pán, v němž je dovršeno celé zjevení svrchovaného Boha, dal apoštolům příkaz, aby evangelium, které už dříve přislíbili proroci, a které on sám naplnil a vlastními ústy vyhlásil, kázali jako pramen veškeré spasitelné pravdy i celého mravního řádu všem lidem.“³¹

2.4 Ježíšův život a učení

Ježíš se narodil v judském městě Betlémě. Záhy po Ježíšově narození, na příkaz Hospodinova anděla, prchají Josef s Marií a malým Ježíškem do Egypta, kde zůstávají do Herodovy smrti (srov. Mt 2,13-15). Z obavy, že Archelaos bude ukládat o Ježíšův život stejně jako jeho otec Herodes, odvádí Josef Marii i dítě do svého bývalého bydliště Nazareta. Naplňuje se tím proroctví, že Ježíš bude nazýván Nazaretský (srov. Mt 2,22-23).

V Nazaretě vyrůstal Ježíš v chudé rodině. Vyvíjel se jako každé jiné dítě.³² „Dítě rostlo v síle a moudrosti a milost Boží byla s ním“ (L 2,40). V dospívání pracoval v Josefově tesařské dílně. Během let v Nazaretu nekonal Ježíš zázraky, neprojevoval svoji božskou moc. Dle izraelského zákona dosáhl Ježíš plnoletosti ve dvanácti letech a poprvé na slavnosti Velikonoc v Jeruzalémě dává najevo své spojení s nebeským Otcem (srov. L 2,49). Veřejně započal své učení v nazaretské synagoze, když spojuje svoji osobu se slovy, která předcítá z proroka Izaiáše (srov. L 4,21). Zjevuje svou totožnost a poslání. Ježíšovo učení je zvěstí o blízkosti Božího království a naplnění nové smlouvy.

2.4.1 Ježíšovo veřejné působení

Na Ježíšovo veřejné působení lze nahlížet ve dvojím smyslu. V prvním smyslu jde o příkladné jednání, které vyzývá k tomu, abychom měli takové smýšlení a jednání jako

---

³¹ Druhý vatikánský koncil, *Dei verbum*, 7.

³² srov. THOMAS, J. D. *Ten který přichází* s. 31.

Ježíš (srov. F(p) 2,5); ve druhém smyslu šlo též o zvěstování záchrany či spásy, pro každého člověka, které vyžaduje změnu srdce. Ježíš si byl vědom toho, že přišel, aby hlásal Boží království (srov. L 4,18-21), aby povolal hříšníky (srov. Mk 2,17) a naplnil Zákon.³³

Ježíš přichází, aby zcela plnil vůli svého Otce. V řece Jordánu přijímá z rukou Jana Křtitele křest smrti na odpuštění hříchů. Na znamení přijetí křtu Otec sesílá na Syna svého Ducha, v podobě holubice a prohlašuje „To jest můj milovaný Syn, kterého jsem si vyvolil; toho poslouvejte“ (Mt 17,5). Bůh tak dává lidem veřejně poznat „že je to On, kdo dává lidem dar-dokonalou oběť, díky níž přivede lidstvo zpátky k sobě,³⁴ a tím začíná Ježíšovo veřejné působení.

Po svém křtu odchází Ježíš soustředit své myšlenky na poušť, kde přemýšlí o svém poslání. Je zde pokoušen Satanem, avšak jeho nástrahám nepodléhá. Trpělivě snáší útrapy než, aby se vzdal Boží vůle (srov. L 4,1-13). Toto pokušení je opakováním Adamova pokušení. Ježíš vítězí nad ďáblem, aby bylo možné obrátit ho o jeho kořisti (srov. Mk 3,27).

Zatímco synoptici píšou o Ježíšových zázracích spíše z pohledu soteriologického, evangelista Jan klade důraz na Ježíšovu christologickou dimenzi. Janovo evangelium předkládá zázraky, které směřují přímo k osobě Ježíše Krista. Rozmnožením chlebů a nasycením pěti tisíců předkládá Ježíš, že on je tím pravým chlebem života (srov. J 6,27-35). Uzdravením slepého poukazuje na to, že Ježíš je světlem světa (srov. J 9,5). Vzkříšením Lazara Ježíš ukazuje, že on je vzkříšení a život (srov. J 11,25).³⁵

Mnozí lidé byli Ježíšovým působením zklamaní. Očekávali mocného krále, jenž je zbaví nadvlády Římanů a obnoví království izraelské. „Nebyli připraveni přijmout někoho, kdo by chtěl zřídít království spravedlnosti a pokoje v jejich srdcích.“³⁶ Prvními kdo rozpoznali svatého Ducha v Ježíšových slovech, jenž slýchali v kázáních Jana Křtitele, byli Ondřej a Jan. Ondřej pak přivedl svého bratra Šimona, kterého Ježíš pojmenoval Petr-skála, na které zbuduje svou církev (srov. Mt 16,18). V Galilei se k nim přidává Filip a Natanael. Další učedníky si Ježíš vybíral převážně mezi nevzdělanými lidmi, kteří nemusí opouštět svoje tradice a nesprávné zvyky. Mají zdravý úsudek, vhodné schopnosti a jsou učenliví a pokorní.³⁷ Vyvolením dvanácti apoštolů byl položen základ křesťanské církve.

---

³³ Srov. POSPÍŠIL, C. V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*, s. 102.

³⁴ THOMAS, J. D. *Ten který přichází*, s. 51.

³⁵ Srov. POSPÍŠIL, C. V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*, s. 98.

³⁶ THOMAS, J. D. *Ten který přichází*, s. 65.

³⁷ Tamtéž, s. 65.

Prvním veřejným Ježíšovým zázrakem bylo v Káně Galilejské, na prosbu jeho matky, proměnění vody ve víno (srov. J 2,1-11). Tím si získal plnou důvěru svých učedníků, kteří ho dále následovali na Jeho cestách. Cestou k dokonání svého poslání Ježíš konal mnoho zázraků a milosrdných činů. Když se blížila doba, kdy měl být vzat vzhůru (srov. L 9,51), začal svým učedníkům naznačovat, že musí odejít do Jeruzaléma, kde mnoho vytrpí, bude zabit a třetího dne vstane z mrtvých (srov. Mt 16,21).

2.5 Ježíšova inspirace pro sociální práci

Ježíšův život je silnou inspirací též pro sociální práci. Stává se vzorem přístupů, které se odehrávají v rámci sociální práce. Ztělesňuje vstřícnou náklonnost k člověku v nouzi, projevuje pochopení, soucit, milosrdenství. Povzbuzuje, léčí a uzdravuje. Zahrnuje člověka v jeho celistvosti, v jeho osobních a životních potřebách.

Z mnoha popisů Kristova života je zřejmé, že Ježíš upřednostňuje chudé a slabé. Vyzývá k pozvání „na hostinu“ chudé, zmrzačené, chromé a slepé (srov. L 14,12-14). Nevyhýbá se chybujeícím, hříšníkům ani lidem žijícím na okraji společnosti (srov. Mt 9,12-13). Symbolizuje Boží příklon k lidem. Stává se služebníkem. Příkladným vzorem je v tomto směru příběh o omývání nohou učedníkům (srov. J 13,14-16). Vybízí člověka k soucitu a slitování a ke službě druhým, kde je nutno potřeby bližního stavět nad své vlastní. Prikazuje: Buďte milosrdní jeden k druhému, jako je milosrdný vás nebeský Otec (srov. L 6,36). Skutky milosrdenství může konat jen ten, kdo si je vědom svého obdarování a chce se o něj dále podělit. Poukazuje na to také známé podobenství o hřivnách (srov. Mt 25,14-30). Český překlad v podobenství užívá slovo hřivna, avšak řečtí překladatelé tento hebrejský termín užitý v původním textu Písma překládají jako *talenton*.³⁸ Řecký překlad tedy lépe objasňuje, že se nejedná o hmotný majetek, nýbrž o talent ve smyslu nadání, které je lidem záměrně nestejně přiděleno. Právě ona nerovnoměrnost našeho nadání, schopností či vybavení je příležitostí k prokazování skutků milosrdné lásky jeden druhému.³⁹ „Zadarmo jste dostali, zadarmo dejte“ (Mt 10,8).

Ježíš učí, jak konkrétně mají lidé podle jeho vzoru, prokazovat skutky milosrdné lásky „Kdo má dvoje oblečení, dej tomu, kdo nemá žádné, a kdo má co k jídlu, udělej také tak“ (L 3,11). Konejte dobro a pomáhejte těm, kteří trpí a jsou v nouzi. Konejte skutky tělesného milosrdenství. Krmte hladové, pohošťujte toho, kdo nemá střechu

---

³⁸ Dostupné na: <https://www.zakulisislov.cz/hrivna/>.

³⁹ Srov. KKC, 1936-1937.

nad hlavou, odívejte toho, kdo nemá co na sebe, navštěvujte nemocné a vězněné. (Mk 25,31-26). Ježíš povolává také k duchovnímu milosrdenství odpouštět a trpělivě snášet nespravedlivé útlaky.⁴⁰ „Nesuďte, a nebudete souzeni; nezavrhuje, a nebudete zavrženi; odpouštějte, a bude vám odpuštěno“ (L 6,37).

V ničem jiném se člověk nemůže podobat Bohu, než v láskyplném daru Boží milostí, která uschopňuje soucítit s těmi nejubožejšími. Každou i nepatrnou laskavostí a službou, viděnou, či neviděnou se mění svět k lepšímu, naplňuje se Boží záměr a nic nezůstává stejné.⁴¹

---

⁴⁰ Srov. Tamtéž, 2447.

⁴¹ Srov. YOUNG, Wm. P. *Chatrč*, s. 236.

3 ANONYMNÍ KŘESŤANSTVÍ V SOCIÁLNÍ PRÁCI

Blíženecká láska má v křesťanství kořen v lidské přirozenosti, nikoli ve víře samotné. To znamená, že i ti, kteří v Boha nevěří, ale řídí se svým svědomím a naplňují požadavek blíženecké lásky, následují Krista a nepřímo se stávají členy jeho církve. Stávají se „anonymními křesťany.“⁴²

Koncept anonymního křesťanství formuloval významný německý teolog 20. stol. Karl Rahner, který významně přispěl k podobě teologie formulované na Druhém vatikánském koncilu.⁴³

Rahner propagoval víru jako fundamentální lidskou zkušenost. V jádru Rahnerovy teologie stojí člověk. Jeho teologie přestává být naukou o transcendentním Bohu, ale je naukou o transcendentním člověku, jenž se Bohu otevírá. Člověk, který překračuje sám sebe, se totiž sám stává transcendentním. Rahnerův koncept anonymního křesťanství je celý vystaven na myšlence samotného lidství. Lidská přirozenost je nositelkou milosti, která byla člověku definitivně zjevena v eschatologickém vrcholu – Ježíši Kristu.⁴⁴

Tím, že jsme lidmi, již tvoříme určité prazákladní společenství jediného Stvořitele, které nelze přehlížet. Z tohoto pojetí vyplývá jistý ekumenismus, který je uskutečnitelný skrze vědomé přijetí Krista nebo právě skrze anonymní křesťanství. Rahner tak přenesl základy evangelijní etiky na eklesiologickou úroveň. Lidství je mu základním východiskem pro úvahy o jednotě a blíženecké lásce.⁴⁵

Rahner konceptem anonymního křesťanství učinil z církve mnohem hlubší universum, nežli jaké předkládá katechismus. Církev je jedinou cestou ke spáse, ale není nutné do ní patřit vědomě. Jelikož milost je obsažena v každém člověku, jenž ho neodmyslitelně pojí s Kristovým tělem, stává se tak každý, kdo žije dobrým životem členem Kristovy církve, aniž by vědomě do nějaké církve či křesťanského společenství

---

⁴² Srov. TOMKINS, S. *Stručné dějiny křesťanství*, s. 332.

⁴³ Srov. Dostupné na: http://www2.tf.jcu.cz/~machula/nazory/rahner_a_kant.htm.

⁴⁴ Srov. Dostupné na: http://www.christnet.eu/clanky/4405/anonymni_krestanstvi.ur.

⁴⁵ Srov. Tamtéž

patřil.⁴⁶ Dokládá to verš apoštola Pavla „Vy jste tělo Kristovo, a každý z vás je jedním z jeho údů“(1K 12,27).

Ač má Rahnerova teologie řadu kritiků,⁴⁷ jeho koncept anonymního křesťanství lze považovat za možnou odpověď na otázku po motivaci nezištné bliženecké pomoci, která vychází ze samotné podstaty lidství a je, resp. může být vlastní všem lidem bez ohledu na jejich náboženské přesvědčení.

3.1 Podstata anonymního křesťanství

Rahnerův koncept anonymního křesťanství je postaven na tom, že člověk byl stvořen i zachován Boží láskou a milostí. Člověk je tedy svou podstatou zaměřen k Bohu. Jinými slovy řečeno, s lidskou přirozeností je spojena milost, která ji transcenduje. Lidská transcendence se konkrétně uskutečňuje v aktech každodenní lidské sounáležitosti a vzájemnosti. Jestliže je milost charakteristikou Boží bytosti, pak podle Rahnera existuje milost i v každém jiném náboženství, jelikož je v každém člověku. Pro Rahnera jsou i nekřesťanská náboženství možnou cestou jak Boha nalézt.⁴⁸

Lidská podstata, včetně její svobody, tedy její imanence, je právě ona transcendence, která souvisí s lidstvím, bytím samotným. Jde o podstatu, kterou nelze vytvořit, či z něčeho rozvinout. Cíl transcendence je zaměřen na začátek. Člověk, který přijímá svou transcendenci jako otevřený horizont v nezaměnitelné a nedosažitelné vzdálenosti, naplnil svou osobní svobodu, která je opravdovou imanentní dokonalostí.⁴⁹

Rahner se ve svém *Základním kurzu víry* nesnažil formulovat křesťanství jako něco přídatkového, ale právě jako obecnou lidskost, každému vlastní. Předkládá Boha jako nepojímatelný (podstatně i existenciálně) horizont lidské transcendence, který musí být chápán jako trvalé neobsáhnutelné tajemství. V každodenním uskutečňování lidského poznávání a svobodě je zahrnuta zkušenost Boha, obsažena též ve zkušenosti transcendence, jež člověk realizuje v odpouštějící lásce.⁵⁰ Neschopnost odpouštět nazývá teoložka Kateřina Lachmanová vězením. Nelze přijímat Boží milosrdenství, které nám bylo eschatologicky dáno skrze Kristovu oběť na kříži a přitom se zatvrzovat vůči

---

⁴⁶ Srov. Dostupné na: http://www.christnet.eu/clanky/4405/anonymni_krestanstvi.ur.

⁴⁷ Srov. Dostupné na: <https://www.teologicketexty.cz/casopis/2005-5/Rahner-versus-Ratzinger.html>.

⁴⁸ Srov. Dostupné na: <https://www.lumendelumine.cz/index.php?page=rahner-mistr-koncilu>.

⁴⁹ Srov. Rahner, K. *Praktische Theologie und kirchliche Sozialarbeit, in Schriften zur Theologie, sv. 8., s. 598.*

⁵⁰ Srov. RAHNER, K. *Základy křesťanské víry, s. 597-598.*

srdci bližního, neboť nutnost odpuštění druhým je přirozeným důsledkem toho, že i nám bylo dopuštěno.⁵¹

Poznávání Boha je proto jednak zcela nevyhnutelné, a také se může dít velmi nepojmově a anonymně.⁵² Člověk přichází ke své podstatě a k pravému sebeuskutečnění tehdy, kdy se radiálně obětuje za druhého. V takovéto existenciální sebetranscendenci, jenž se děje v úkonu bliženecké lásky, člověk, alespoň implicitně, Boha zakouší. Evidentní je zde sdělená pravdivost o jednotě lásky k bližnímu a k Bohu. Díky Boží milosti v zpředmětněném eschatologickém vrcholu sebesdělení, člověk v možnosti milující mezilidskosti a vzájemnosti přijal⁵³ „Syna člověka, poněvadž v něm Bůh přijal člověka. A když v Písmu stojí, že Zákon naplnil ten, kdo miluje bližního, pak je to definitivní pravda proto, že Bůh se tímto bližním sám stal, a tak je i v každém bližním zároveň vždy přijímán a milován i tento Nejbližší s Nejvzdálenější.“⁵⁴

3.1.1 Zákon jako přirozenost lidského svědomí

Anonymní křesťanství pojí lidskou přirozenost s darovanou milostí, na které má člověk účast pouze ve vztahu k druhým. Odtud pramení lidská vzájemnost a tudíž i naplnění zákona. Člověk je jediný živý tvor, který byl hoden získat od Boha zákon, jenž je vtěsnán do každé lidské přirozenosti.⁵⁵ Jde o zákon, který má správným směrem motivovat lidské svobodné rozhodování. Tento zákon, není pouhý spis deseti přikázání, který Mojžíš na Boží přání vytesal na kamenné desky (Ex 34,1). Je to týž zákon, o němž píše prorok Jeremiáš „Svůj zákon jim dám do nitra, vepíši jim jej do srdce. Budu jim Bohem a oni budou mým lidem“ (Jr 31,33).

Tento zákon, jak píše *Gaudium et spes*, člověk odkrývá v hlubinách svého svědomí. Zaznívá v něm hlas promlouvající k srdci, jenž vybízí konat dobro, milovat bližního a vyhýbat se zlu. Díky svědomí si tak ojedinělým způsobem uvědomujeme zákon, který si člověk sám neukládá, ale musí se jím řídit.⁵⁶ „Čím více tedy převládá správné svědomí, tím více ustupují jednotlivci a skupiny od slepé libovůle a snaží

---

⁵¹ Srov. LACHMANOVÁ, K. *Vězení s klíčem uvnitř*, s. 7.

⁵² Srov. RAHNER, K. *Základy křesťanské víry*, s. 597.

⁵³ Srov. RAHNER, K. *Základy křesťanské víry*, s. 322.

⁵⁴ Tamtéž, s. 322.

⁵⁵ Srov. KKC 1950-1951.

⁵⁶ Srov. Druhý vatikánský koncil, *Gaudium es spes*, 16.

se podřídí objektivním mravním normám.“⁵⁷ Pokud člověk přestane hledat pravdu, jeho svědomí se návykem na hřích stává téměř slepé.⁵⁸

Milost člověk obdržel nezištně a bez vlastních zásluh, jen díky nekonečné Boží lásce. Naše mravní jednání je odpovědí na tuto lásku. Může být jak vědomé, u křesťanů v podobě dodržování desatera, tak nevědomé a to každou nezištnou milostí darovanou bližnímu. V této lidské „zkušenosti je tedy důležitá jednak dimenze daru darovaného jako nezasloužená milost, která se jeví jako zásadní projev lidské osoby, kterou získává tím, že existuje ve světě spolu s druhými; jednak vliv této dimenze na svědomí člověka, kterého vybízí, aby přijatý dar spravoval zodpovědně a ve smyslu soužití s ostatními.“⁵⁹ Dar dostává své hodnoty pouze tehdy, je-li aplikován ve vztahu k druhým. Jedině tak, se dar stává podnětem k výkonu bliženecké lásky a stejně tak je tomu i v praxi sociální práce. K tomu, aby člověk jednal podle dobrého svědomí, nemusí Boha vysloveně vyznávat. Kdo naslouchá svému svědomí a řídí se dle jeho zásad, ten naplňuje ať vědomě či nevědomě, Boží příkazy.

3.2 Principy sociální práce

Profesionální činností je sociální práce označována až od přelomu 19. a 20. stol. Doposud byla pomoc potřebným v západním prostoru poskytována pouze církví a měla ryze křesťanský charakter. Počátek organizované křesťanské práce je spojován s povoláním sedmi jáhnů z první křesťanské komunity v Jeruzalémě (srov. Sk 6,1-7). Pro církev se tato činnost stává jistým monopolem v oblasti organizování pomoci a trvá až do poloviny 19. století. Později začala vznikat různá dobročinná sdružení založená na odlišných ideových východiscích. V průběhu let 20. století byly církevní charitativní organizace vytlačeny na okraj, jejich funkce začal přebírat stát s placenými sociálními pracovníky s příslušným vzděláním.⁶⁰

Obecná definice profese sociální práce vyjadřuje, že „v sociální práci jsou zásadní principy sociální spravedlnosti, lidských práv, kolektivní odpovědnosti a respektování rozmanitosti. Sociální práce je podepřena teoriemi sociální práce, sociálních věd, humanitních věd a původních znalostí a zapojuje lidi a struktury do řešení životních

---

⁵⁷ Druhý vatikánský koncil, *Gaudium es spes*, 16.

⁵⁸ Srov. Tamtéž

⁵⁹ *Kompendium sociální nauky církve*, čl. 20.

⁶⁰ Srov. *Charitas et veritas*, s. 14.

výzev a zlepšování blahobytu.“⁶¹ Sociální práce funguje na profesionálním základě, za využití speciálních metod zajišťujících komplexní sociální péči o člověka. Principem tohoto společenskovedního oboru je poznávání, objasňování, odhalování, zmírňování, usměrňování, zpřístupňování pomoci jednotlivcům i skupinám a hledání řešení sociálních problémů. V sociální práci jde o naplnění lidského potenciálu v návaznosti na společenskou solidaritu. Cílem práce je vytvoření podmínek pro dosažení způsobilosti k sociálnímu uplatnění klienta. V případech, kde toho již možné není, má sociální práce za úkol zajistit co nejdůstojnější život.⁶²

Kdo napomáhá člověku k plnohodnotnému životu, a přitom neztrácí ze zřetele jeho důstojnost, ten jedná po vzoru Ježíše Krista, aniž by o tomto souladu s perspektivou křesťanského chápání pomoci nutně věděl.⁶³ Blíženecká pomoc slabým a trpícím, stejně jako příklonění se potřebnému člověku bez jakýchkoliv vedlejších zjištěných zájmů je znakem následování Ježíše Krista. Rovněž základní principy sociální práce jsou v kontextu se zachováním lidské důstojnosti „což znamená zajistit člověku volnost a možnost vézt takový život, v němž by sám sebe prožíval jako cenný a oceňovaný.“⁶⁴ a vytvořením sociální spravedlnosti. Předkládají důstojnost jako ojedinělou stránku člověka, díky níž je povolán ke společenství, s lidmi a tím i s Bohem.⁶⁵

Jedním z řady příkladů kontinuity mezi sociální prací a křesťansky motivovaným učením v praxi je zájem o chudé. Chudobou může být označován jakýkoli nedostatek. Může se jednat o materiální, mentální, kulturní či náboženskou výbavu člověka.⁶⁶ Zájem o chudé, jímž jejich životní podmínky neumožňují život v plnosti, a brání jím v osobním rozvoji, je specifickou a prvořadou formou prokazování křesťanské lásky vycházející z novozákonních hodnot a tradic.⁶⁷ Ježíš se také pohyboval právě mezi nejnepatrnějšími a nejzuboženějšími, protože jak řekl: „Lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní“ (Mt 9,12-13). Sociální práce se stejně tak obrací k chudým, zavrženým, poníženým a slabým. Křesťanství je tak sociální náboženství, které nevede jedince pouze do vztahu k vyšší moci, ale snaží se zlepšit celé společenství a mezilidské vztahy, stejně tak jako sociální práce. Křesťanská láska také značně preferuje hendikepované. Pátá kniha Mojžíšova předkládá příběh o vyvedení židů z egyptského zajetí Boží láskou, která je vzorem, že i

---

⁶¹ Dostupné na: <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/>.

⁶² Srov. TŮMA, J. *Sociální práce a nová náboženská hnutí*, s. 75.

⁶³ Srov. OPATRŇÝ, M., LEHNER, M. a kol. *Teorie a praxe charitativní práce*, s. 26.

⁶⁴ HENRIKSEN, J. O., VETLESEN, A. J. *Blízke a vzdálené*, s. 105.

⁶⁵ Srov. Druhý vatikánský koncil, *Gaudium es spes*, s. 19.

⁶⁶ Srov. *Kompendium sociální nauky církve*, čl. 184.

⁶⁷ Srov. *Kompendium sociální nauky církve*, čl. 182.

člověk má zastávat práva utlačených, bezdomovců či vdov a sirotek (srov. Dt 24, 17). Sociální práce naplňuje toto Boží přikázání v rámci náplně své působnosti. Také podobenství o ztracené ovci poukazuje na přednost sociální práce. Ta, stejně jako pastýř z podobenství, hledá a má zájem právě o každou jednu ztracenou ovečku.

Rovněž principy společenské solidarity a spravedlivé rovnosti, které sociální práce zastává, vychází též z Písma. Ježíš vyzývá k rovnosti, ať jsme dokonalí jako Jeho nebeský Otec, který nechává svítit slunce i padat déšť stejně tak na lidi dobré i zlé. Tato skutečnost se také nápadně projevuje v příběhu o milosrdném Samaritánovi (srov. L 10,25-37). Ten, jako jediný pomohl člověku, co byl přepaden, aniž by se ho předtím ptal, jaké je rasy, národnosti či jakého je náboženského přesvědčení. Tento příběh také ještě poukazuje na jednu ze zásadních podob sociální práce. Nejedná se zde o jednorázovou pomoc, či převzetí břemene dotyčného na svá vlastní bedra, ale jde zde o systematickou podporu. Stejně tak je náplní práce sociálního pracovníka vést klienta krok po kroku opět k samostatnému fungování a přimět ho k jednání zodpovědnému za svůj život.⁶⁸

Z tohoto příběhu je evidentní, že hodnoty vycházející z křesťanství mohou sdílet i ti, kteří víru v Boha explicitně nevyznávají. Jsou to totiž hodnoty obecně lidské. Proto je možné o sociální práci hovořit jako o anonymním křesťanství. Sociální pracovník, který na sebe bere způsob jednání stejný, jako jej předkládá zmíněný Samaritán, se tak vědomě či nevědomě stává ve výkonu pomoci bližním následovníkem Kristova učení. Stává se tak Ježíšovým učedníkem.

3.3 Anonymní křesťanství v praxi sociální práce

Rahner pojímá milost ve spojitosti s lidskou přirozeností a tím i jako dostatečnou výbavu k vědomému či nevědomému následování Krista. Proto tvrdí, že i každý nevěřící člověk je anonymním křesťanem. Boublík nazývá lidskou přirozenost jako zakódovaný zárodečný vztah člověka ke Kristu. Karel Skalický tento zakódovaný vztah ke Kristu popisuje pomocí symbolismu biblického vyprávění o ráji. Pojímá ráj jako symbol bytostného uzpůsobení člověka. Jeho teo-ontologický statut je určen mezi dvěma stromy, jako mezi dvěma svými póly. Strom Poznání dobrého a zlého, je zřejmým symbolem Zákona Božího, jenž je vepsán do naší bytostné přirozenosti. Stojí v „ráji“ proto, že je zaměřen na strom Života jako na svůj konečný cíl. Strom života symbolizuje lidské

---

⁶⁸ Srov. MATOUŠEK, O. *Základy sociální práce*, s. 34-37.

povolání k účasti na Životě Božím. Tento strom se člověku dějinně a eschatologicky zjevil v Kristu. Pokud člověk pojídá ze stromu Poznání bez patřičné úcty, čili bez zásad svědomí, ale zaslepen svou svévolí, tak jako Adam s Evou, ztrácí své zaměření na strom Života. Člověk je tedy zákonem v srdci dostatečně vybaven k životu v Pravdě, ale kvůli nečestnému „jezení“ ze stromu Poznání, ztrácí přesnou zaměřenost na strom Života. Tak tedy kdo ve svém svědomí reflektuje onu zaměřenost na strom Života, chce přirozeně nasazovat své lidství pro druhého, tak jako to lidem předkládal Ježíš.⁶⁹ Stejně tak sociální práce, která má náplň působnosti v pomoci a podpoře potřebným, funguje na těchto křesťanských hodnotách. Proto je také sama praxe sociální práce v zásadě křesťanská. Každý příklon člověka k člověku, bez zistných zájmů pro sebe samého, je znamením zaměřenosti člověka na Pravdu a Lásku.

Právě Rahner se ve svém díle *Praktische Theologie und kirchliche Sozialarbeit* jako první teolog pokusil propojit roviny profánního dobrotivého činu s činem křesťanský motivovaným. Píše zde, že „všude, kde profánní sociální čin společnosti slouží věčné důstojnosti člověka, jeho volnosti a osvobození od sebeodcizení, kdekoliv kde umožňuje člověku stát se sebou samým a naplňovat svůj pozemský a věčný osud ve vlastní odpovědnosti, kdykoliv je to možné, zanechat všeho před-personálního, aby našel to nejobtížnější: sebe samotného ve své svobodě; všude tam byly dány společenské skutečnosti, které mohou být životem v lásce, a často jim také jsou, byť anonymně, tak mohou být součástí podoby církve. Kde tomu tak není, tam není žádná sociální práce ani instituce. Jestliže to, co je světské musí zůstat nazýváno jen anonymním křesťanstvím, v teologickém smyslu jde o skutečnost projevu lásky, kterou Duch Svatý naplňuje srdce, avšak to ví jenom Bůh, neboť On sám lidská srdce řídí.“⁷⁰ Rozumět tomu lze také podle Tomáše Halíka tak, že Bůh přebývá tam, kde člověk něco nebo někoho opravdově miluje a sám sebe tak staví na nižší úroveň.⁷¹

Štědrost, milosrdnost, laskavost, zájem o druhé, třeba i trpělivost a mírnost, to jsou způsoby, jak naplnit Ježíšovu radu milovat svého bližního jako sebe samého a být milosrdný stejně jako je milosrdný Bůh plně odpovídá všeobecnému etickému kodexu

---

⁶⁹ Srov. SKALICKÝ, K. *Boublíkova teologie náboženství a její rozpor s Rahnerovým „anonymním křesťanstvím“ ve světle nového vymezení Nadpřirozena*, s. 18.

⁷⁰ RAHNER, K. *Praktische Theologie und kirchliche Sozialarbeit*, in *Schriften zur Theologie*, sv. 8., s. 679

⁷¹ Srov. HALÍK, T. *Chci, abys byl*, s. 49.

sociálního pracovníka.⁷² „Samotné naplňování profesních standardů sociální práce je považováno za naplnění křesťanského specifika sociální práce.“⁷³

3.3.1 Motiv nezištnosti

Specifickým prvkem křesťanství v sociální práci je motiv nezištnosti. Důležitým aspektem motivu nezištnosti v praktickém křesťanství je pak vlastní anonymita. Tak, jako Ježíš, nestavěl svoji dobročinnost na odiv, ale projevoval pomoc v ústraní „ať neví tvá levice, co činí pravice“ (Mt 6,3). Dobrodiní, které zůstává skryto, vidí pouze Bůh, který je jako jediný s to člověka odměnit (srov. Mt 6,4-6).

Kdo očekává od pomoci druhým zpětný zisk, nemá na zřeteli v první řadě blaho bližního, ale své vlastní, tudíž není sebou samým. Člověk, jenž očekává od aktu pomoci cokoli na oplátku, nekoná službu nezištné a milosrdné pomoci. Nepomáhá, nýbrž obchoduje. Ježíš učí, ať lidé od své služby potřebným neočekávají nic nazpět, neboť jejich odplata k nim přijde od Nejvyššího nikoli od člověka. Ten, kdo činí skutky dobra jen proto, aby byl obdivován, stává se pokrytcem, jenž není Bohu milý (srov. Mt 23,14).

Celostní vnímání člověka, nezištné upřednostňování zájmu druhých, princip solidarity jsou roviny, kde se sociální práce prolíná s prací křesťansky orientovanou a obě tyto pomáhající složky se vzájemně doplňují. Pomoc, kterou člověk prokazuje nezištně, se vyznačuje opomíjením vlastních nároků a překročením svých egoistických zájmů a vede - byť anonymně - k setkání s Oným, jenž nás radikálně překračuje.⁷⁴

3.4 Žitý rozměr křesťanské víry

Křesťanská víra je vyjma teoretického poznávání předně předlohou praktického života. Učí jak evangelium prolínat do každodenní praxe. Pro křesťanský život je charakteristické odvolávání se na celý Ježíšův život, smrt, zmrtvýchvstání a na dar Ducha svatého. Otevření se láskyplnému tajemství, které uzdravuje vztahy s Bohem i lidmi. Křesťanskou víru můžeme chápat jako nadpřirozený dar, kde „dochází k vlastní, reflektované interakci stvoření se svým stvořitelem, a to právě na úrovni jejich láskyplného vztahu, který může vést až k vzájemné jednotě“ (srov. 1 K 6,17).⁷⁵

---

⁷² Srov. Dostupné na: http://socialniprocnici.cz/public/upload/image/eticky_kodex_ssper.pdf.

⁷³ Opatrný, M., LEHNER, M. a kol. *Teorie a praxe charitativní práce*, s. 25.

⁷⁴ Srov. HALÍK, T. *Žít s tajemstvím*, s. 157.

⁷⁵ *Charitas et veritas*, s. 26.

Živý vztah člověka a Boha je budován pomocí modlitby. Ta slouží jako prostředek komunikace mezi člověkem a Bohem. Modlitba je vnímána jako akt naděje nikoli prostředek k dosažení cíle, přestože jsou v ní vyjadřovány prosby a přání. Víra skrze modlitbu mění monologické vnímání světa na dialogický způsob žití a zve nás k překračování hranic vlastních zájmů. Nasloucháním učí otevřenosti životním situacím. Sebereflexi, kdy dochází ke ztišení, podstoupení od hluku každodennosti ve snaze vyjít od sebe sama, nad perspektivu vlastního pohledu a podívat se na sebe jakoby Božíma očima. Schopnosti naslouchat což je podstata kultury osobního života a zároveň vztahu k okolnímu světu.⁷⁶

Křesťanská víra vychází z toho, že neexistuje pouhý jedinec, ale má-li být člověk člověkem, stává se tak jen pokud je zapojen do celku. Společenství může být tvořeno skrze účast na něčem společném nebo účastí na životě druhých. Ze společné účasti na Kristu roste v křesťanském společenství vzájemná spoluúčast, která se projevuje solidaritou a vzájemným nesením břemen.⁷⁷

Josef Ratzinger v tomto kontextu píše o známém Descartově výroku (*Cogito, ergo sum*-Myslím, tedy jsem) který velmi výstižně pokazuje nutnost společenství. Tak jako není možno pochopit podstatu lásky bez vztahu ke druhému, tak i lidské poznání se stává pravdivým jen tehdy, když člověka někdo druhý k poznání přivádí. Proto toto Descartovo tvrzení, německý katolický teolog a filosof Franz von Baader, záměrně a pravdivě přeměnil z „Myslím, tedy jsem“ na „Je o mně přemýšleno, proto jsem.“⁷⁸

Život v plnosti víry se otvírá v lidských životech v okamžiku uvěření, obrácení a proměny. Je dobrovolnou a úctyhodnou odpovědí na Boží výzvu. Zdravá víra je zakotvena v proudu Boží milosti a vyzívá k projevení skutků milosrdné lásky. Neboť víra se realizuje ve skutecích. „Ve skutecích došla víra dokonalosti“ (Jk 2,22). Stejně tak i víra, není-li spojena se skutky, je sama o sobě mrtvá (srov. Jk 2,17). Měřítkem hodnot, které křesťané sdílí a prezentují, jsou v křesťanském pojetí konkrétní činy.⁷⁹ Pro aplikaci křesťanských postojů v praxi byly z textů Písma odvozeny tzv. skutky duchovního milosrdenství-poučovat neznalé, těšit zarmoucené, radit nerozhodným a pochybujícím, trpělivě snášet obtížné osoby, napomínat hříšníky, odpouštět, modlit se za zemřelé a

---

⁷⁶ Srov. HALÍK, T. *Žít s tajemstvím*, s. 202-203.

⁷⁷ Srov. ŠIMR, K. *Trojí diakonie*, s. 23.

⁷⁸ Srov. RATZINGER, J. *Úvod do křesťanství*, s. 163.

⁷⁹ Srov. *Charitas et veritas*, s. 27.

tzv. skutky tělesného milosrdenství-ujímat se lidí bez domova, odívat nahé, navštěvovat vězněné, napájet žíznivé, sytit hladové, navštěvovat nemocné, pohřbívat mrtvé.

Tyto skutky, které jsou pro křesťany známkou prokazování živé víry, jež pramení z Boží milosti, se nápadně podobají náplni sociální práce, kde mohou tyto skutky prokazovat a svědčit o nich i ti, kteří křesťanskou víru nesdílí.

3.4.1 Diakonie a charita

S žitým rozměrem křesťansky orientované pomoci se lze v praxi setkat u pomáhajících organizací zřízených církvemi. Spojením víry a lásky (caritas) v kontextu se službou (diakonia). Podle svých koncepčních využití nesou odpovídající název. Sociální práce v evangelických církvích je známá pod názvem Diakonie ČCE a v katolických církvích jako Charita ČR.

Diakonie je křesťanskou tradicí motivované, organizované pomáhající jednání neoddělitelně spojené s církví. Je jednou z forem křesťanské služby bližnímu. Zahrnuje vzájemnou pomoc v rámci křesťanského společenství i vysoce organizované a globálně propojené aktivity. Vystupuje jako poskytovatel sociálních služeb v rámci struktur sociálního státu. Její činnost je podporována z veřejných zdrojů.⁸⁰

Opírá se o starozákonní „opci pro chudé a znevýhodněné,“ která zdůrazňuje nutnost ochrany starých, vdov, sirotků i např. zákaz lichvy.⁸¹ K Ježíšovým přikázáním bliženecké lásky ve spojení s Božím královstvím (srov. Mt 25) se vztahuje novozákonní diakonie.

Ježíšův příklon k Bohu a současné obrácení se k člověku je konstruktivní prvek Ježíšovi diakonie. Odehrává se ve dvou úrovních. První vztahová, kdy Ježíš očekává od nemocných jistou spoluúčast a druhá, kdy jsou uzdravení navraceni zpět do plnohodnotného života. Spojením jeho slov a skutků se stává, že „centrální obsah jeho zvěstování, vlomení se Boží vlády, není jen dosvědčován slovy, nýbrž ozřejmen jeho dílem pomoci, uzdravování a záchrany.“⁸²

V katolické tradici, která stojí na křesťanském základě, jež vychází z Písma svatého se v souvislosti s pomáhajícím jednáním lidem, kteří se nachází v sociální, fyzické nebo psychické nouzi hovoří o charitě. Název je převzatý z latinského caritas-

---

⁸⁰ Srov. ŠIMR, K. *Trojí diakonie*, s. 5-6.

⁸¹ Srov. Tamtéž, s. 16.

⁸² ŠIMR, K. *Trojí diakonie*, s. 17.

českým překladem může být např. čistá křesťanská láska, lidumilství, soucit a milosrdnost jmenovitě při obsluze nemocných.⁸³

V naší společnosti zastávají církevní charitativní organizace důležité místo zbudované na hodnotách křesťanské lásky a pomoci bližním. Charita je myšlenka, která vychází z více než dva tisíce let staré tradice a sdružuje lidská společenství.⁸⁴ Pracovníci charitativních institucí církve, kteří prošli tzv. formací srdce, se prokazují především lidskostí. Neomezují se pouze na vykonání své povinnosti, ale věnují potřebným péči a pozornost, jak jim vnuká jejich svědomí a hlas srdce takovým způsobem, že je možné v jejich činech zakoušet míru bohatství jejich lidskosti. Toto počínání probouzí lásku a otevírá duši druhým. Láska k bližnímu jim není uloženým přikázáním nýbrž důsledkem vyplývající z víry, jenž je činná v lásce.⁸⁵

---

⁸³ Srov. Ottův slovník naučný, C-Čechůvky, s. 161. Charita ČR je nejstarší dobročinnou neziskovou humanitární organizací s celostátní strukturou v České republice a zároveň největším nestátním poskytovatelem sociálních i zdravotních služeb. Tvoří síť zhruba 300 Charit různé velikosti – od malých farních až po ty diecézní nebo arcidiecézní. Srov. <https://www.charita.cz/kdo-jsme/>

⁸⁴ Srov. Tamtéž

⁸⁵ Srov. *Deus caritas est*, s. 47.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo najít možné odpovědi na otázky po motivaci nevěřících k nezištné lásce potřebným, když se prvotně nesnaží řídit křesťanskými zásadami. Zda mohou realizovat nezištnou lásku k bližnímu i ti, kteří nesdílejí křesťanskou víru. Odpovědi jsem hledala v praxi sociální práce, ve které je pomoc potřebným hlavní náplní. Tato práce předložila křesťanství, jako neopominutelnou součást sociální práce i jakéhokoliv dobrotivého sekulárního činu. Nabízí perspektivu univerzálního pojetí křesťanství.

První kapitola předložila podstatu křesťanské víry, která poodhalila základní křesťanské hodnoty. Ve stručnosti jsem popsala dějinný pohled na vznik a podobu křesťanství. Představila jsem z pohledu křesťanství prvotní hnací sílu, motivaci a smysl života, a sice Lásku, skrze kterou je člověk nabádán k láskyplnému, velkorysému nasazování se pro pomoc druhým. Láska vtělená do osoby Ježíše Krista je pro křesťany ztělesněním nekonečné Boží lásky ke každému člověku.

Kristovým příchodem na zem se naplnil starozákonní příslib naděje a radostné zvěsti o potěšení truchlících, uzdravení nemocných a osvobození uvězněných a spoutaných (srov. Iz 61,1-2). Skrze Ježíše Krista získal člověk opět možnost stát se Božím dítětem. Ježíš svou smrtí na kříži a zmrtvýchvstáním vykoupil člověka z otroctví hříchu. Jeho příkladné jednání a láskyplné zacházení s nejneopatrnějšími položilo základ pro požadavek nezištné lásky k potřebným. Ježíš celým svým životem definitivně odhalil jádro lidské existence.

Závěrečná kapitola představuje koncept „anonymního křesťanství“ německého teologa Karla Rahnera. Rahner pojímá Bohem darovanou milost jako lidskou přirozenost, skrze kterou je člověk dostatečně vybaven k vědomému, či nevědomému následování Ježíšových výzev. Člověk nemusí být explicitním vyznavačem křesťanství, ani nemusí být členem žádného křesťanského společenství, církve, aby vnímal rozdíl mezi vlastní sobeckou zahleděností do sebe sama a zaměřením své vrozené lásky na péči o potřebné.

Cíl práce je naplněn v závěru třetí kapitoly, kde jsou rozpracovány základní křesťanské principy, které se shodují s předměty praxe sociální práce. Tyto křesťanské principy jsou v praxi realizovány bez ohledu na náboženská vyznání sociálních pracovníků. Jsou realizovány podle konceptu anonymního křesťanství proto, že dotyční správně reflektují své lidství a na úkonech nezištné pomoci potřebným ho přirozeně rozvíjí a oslavují. Člověk, který je tomuto způsobu žití otevřen, ten ve skutcích milosrdné lásky, byť implicitně či nevědomě, Boha zakouší a prokazuje službu také Jemu. Platí zde

Ježíšova slova: „cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili“ (Mt 25,40). Očividně je zde naplněno jednotné stěžejní přikázání lásky k Bohu a bližnímu. Sociální pracovník, jenž má na zřeteli prvotně blaho potřebného, se tak Ježíši Kristu ve způsobu jednání podobá.

SEZNAM LITERATURY

BENEDIKT XVI. *Caritas in veritate: Láska v pravdě: encyklika o integrálním lidském rozvoji v lásce a v pravdě*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-7195-414-9.

BENEDIKT XVI. *Deus caritas est: encyklika nejvyššího pontifika Benedikta XVI. [biskupům, kněžím a jáhnům, Bohu zasvěceným osobám a všem věřícím laikům o křesťanské lásce]*. Praha: Paulínky, 2006. ISBN 80-86949-03-6.

BENEDIKT XVI. *Úvod do křesťanství*. 2. přeprac. Brno: Petrov, 1991. ISBN 80-85247-13-5.

Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih). Český ekumenický překlad. 3. přeprac. vyd. Praha: Česká biblická společnost, 1993. ISBN 80-900881-8-x.

GRÜN, A. *Bud' dobrý sám k sobě*. 3. přeprac. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. ISBN 80-7192-667-1.

HALÍK, T. *Chci, abys byl: křesťanství po náboženství*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7422-177-4.

HALÍK, T. *Žít s tajemstvím: podněty k promýšlení víry*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2013. ISBN 978-80-7422-255-9.

HENRIKSEN, J. O.; VETLESEN A. J. *Blízké a vzdálené: etické teorie a principy práce s lidmi*. Boskovice: Albert, 2000. SCAN. ISBN 80-85834-85-5.

LACHMANOVÁ, K. *Vězení s klíčem uvnitř*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997. ISBN 80-7192-127-0.

LOCHMAN, J. M. *Krédo: základy ekumenické dogmatiky*. Praha: Kalich, 1996. ISBN 80-7017-960-0.

MACKERLE, A. *Bible - mnoho hlasů, jedno slovo*. 2. přeprac. vyd. V Českých Budějovicích: Jihočeská univerzita, Teologická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7394-469-8.

MATOUŠEK, O. *Základy sociální práce*. 2. přeprac. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-331-4.

OPATRNÝ, M.; LEHNER M. *Teorie a praxe charitativní práce: uvedení do problematiky: praktická reflexe a aplikace*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, 2010. ISBN 978-80-7394-214-4.

Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí. 5. Praha: J. Otto, 1892. ISBN neuvedeno.

PESCH, O. H. *Základní otázky katolické víry*. Praha: Vyšehrad, 1997. ISBN 80-7021-206-3.

POSPÍŠIL, C. V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. 3. přeprac. vyd. Praha: Kostelní Vydří: Krystal OP, 2006. ISBN 80-85929-80-5.

RAHNER, K. *Schriften zur Theologie*. 8. Aufl. Zürich: Benziger, 1967. ISBN 222 22013.

RAHNER, K. *Základy křesťanské víry: uvedení do pojmu křesťanství*. 2. české, upr. vyd. Přeložil Karel ŘÍHA. Svitavy: Trinitas, 2004. ISBN 80-86036-99-5.

SALESKÝ, F. *Pojednání o lásce k Bohu*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2003. ISBN 80-7266-140-X.

ŠIMR, K. *Trojí diakonie: evangelická diakonie, křesťanská služba a diakonát v perspektivě teorie sociálních systémů*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2019. ISBN 978-80-7325-480-3.

THOMAS, J. D. *Ten, který přichází*. 2. přeprac. vyd. Přeložil Aleš DOLEČEK. Brno: Elisha Ministries, 2017. ISBN 978-80-906267-0-6.

TOMKINS, S. *Stručné dějiny křesťanství*. Praha: Volvox Globator, 2009. ISBN 978-80-7207-703-8.

TŮMA, J. *Sociální práce a nová náboženská hnutí*. Brno: L. Marek, 2011. ISBN 978-80-87127-31-5.

YOUNG, W. P. *Chatrč*. 3. přeprac. vyd. Přeložila Šárka KADLECOVÁ. Praha: Knižní klub, 2017. ISBN 978-80-242-5739-6.

DOKUMENTY

Dokumenty II. vatikánského koncilu. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. ISBN 80-7192-467-9.

Etický kodex sociálního pracovníka v České republice

Katechismus katolické církve. Praha: Zvon, české katolické nakladatelství, 1995. ISBN 80-7113-132-6.

Kompendium sociální nauky církve. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-7195-014-1.

ČASOPISY

Catiras et veritas. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, 2011(1). ISSN 1805-0948.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

Anonymní křesťanství. *Chrisnet* [online]. internetová stránka: Michal Černý, 2010 [cit. 2021-03-17].

Dostupné z: http://www.christnet.eu/clanky/4405/anonymni_krestanstvi.url

Co je to hypostatická jednota. *Got question* [online]. internetová stránka: Got question, 2021 [cit. 2021-03-17].

Dostupné z: <https://www.gotquestions.org/Cesky/Jezis-Bohoclovek.html>

Globální definice sociální práce. *Mezinárodní federace sociálních pracovníků* [online]. internetová stránka: IFSW, 2014 [cit. 2021-03-17].

Dostupné z: <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/>

Charita Česká Republika. <https://www.charita.cz> [online]. internetová stránka: Charita ČR, 2021 [cit. 2021-03-17].

Dostupné z: <https://www.charita.cz/kdo-jsme/>

Karl Rahner. *Česká provincie Tovaryšstva Ježíšova* [online]. internetová stránka: Walter Kern SJ, 2006 [cit. 2021-03-17].

Dostupné z: <http://www.jesuit.cz/osobnost.php?id=33>

Není charita jako charita. *Svět neziskovek* [online]. internetová stránka: Aleš Mrázek, 2016 [cit. 2021-03-17].

Dostupné z: <https://svetneziskovek.cz/lide/neni-charita-jako-charita>

Plzen.rozhlas.cz. *Český rozhlas- Plzeň* [online]. Český rozhlas: Petr Vaňura, 2008 [cit. 2021-01-11].

Dostupné z: <https://plzen.rozhlas.cz/stvoreni-cloveka-genesis-5-cast-8022016>

Rahner- Mistr koncilu. *Lumen de Lumine* [online]. internetová stránka: Karol Stehin, 2003 [cit. 2021-03-17].

Dostupné z: www.lumendelumine.cz/index.php?page=rahner-mistr-koncilu

Rahner versus Ratzinger. *Teologické texty* [online]. internetová stránka: Michal Altrichter, 2005 [cit. 2021-03-17].

Dostupné z: <https://www.teologicketexty.cz/casopis/2005-5/Rahner-versus-Ratzinger.html>

Zákulisí slov. *Zákulisí slov* [online]. webová stránka: Magdaléna Sikorová, 2019 [cit. 2021-01-21].

Dostupné z: <https://www.zakulisislov.cz/hrivna/>

SEZNAM ZKRATEK

1 J	První list Janův
1 K	První list Korintským
1 Tm	První list Timoteovi
2 K	Druhý list Korintským
2 P(t)	Druhý list Petrův
2 S	Druhá Samuelova
2 Tm	Druhý list Timoteovi
Dt	Pátá Mojžíšova (Deutronium)
Ef	Efezským
Ex	Druhá Mojžíšova (Exodus)
F(p)	Filipským
Gn	První Mojžíšova (Genesis)
Iz	Izajáš
J	Janovo evangelium
Jk	List Jakubův
Jr	Jeremiáš
KKC	Katechismus katolické církve
L	Lukášovo evangelium
Mk	Markovo evangelium
Mt	Matoušovo evangelium
Ř	Římanům
Sk	Skutky apoštolů

ABSTRAKT

KOUBOVÁ, K. *Žité křesťanství v sociální práci (reflexe anonymního křesťanství v sociální práci)* Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra etiky, psychologie a charitativní práce. Vedoucí práce doc. Jindřich Šrajer, Dr. theol.

Klíčová slova: láska, křesťanství, Ježíš Kristus, nezištnost, anonymní křesťanství, teologie, důstojnost, sociální práce, charita, diakonie.

Cílem bakalářské práce je poukázat na křesťanské hodnoty a principy, které jsou v sociální práci aplikovány a realizovány bez ohledu na to, zda se lidé považují za věřící, či nevěřící. Práce představila koncept anonymního křesťanství od Karla Rahnera.

ABSTRACT

Lived Christianity in social work, reflections on anonymous Christianity.

Keywords: love, Christianity, Jesus Christ, selflessness, anonymous Christianity, theology, dignity, social work, charity, dikonia.

The bachelor thesis aims to present the Christian values and principles that apply and are implemented in social work, regardless of whether people consider themselves religious or not. This work introduces the concept of anonymous Christianity by Karl Rahner.